

**ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
ВІВЧАРСТВА**

УДК 636.32/082

**БУКОВИНСЬКИЙ ТИП АСКАНІЙСЬКИХ М'ЯСО-ВОВНОВИХ
ОВЕЦЬ З КРОСБРЕДНОЮ ВОВНОЮ – ВАЖЛИВИЙ РЕЗЕРВ ЗБІ-
ЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА**

Черномиз Т.О., к. с.-г. н, старший науковий співробітник,
biarpv@mail.ru

Лесик О.Б., к. с.-г. н, старший науковий співробітник,
biarpv@mail.ru

Похивка М.В., старший науковий співробітник,
biarpv@mail.ru

Коленчук М.М., молодший науковий співробітник,
biarpv@mail.ru

Маковічук С.Д., науковий співробітник,
biarpv@mail.ru

*Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН,
м. Чернівці*

***Анотація.** Наведені результати розведення овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною. Доведено, що вівці цього типу відповідають вимогам інтенсивної технології, здатні, поряд з кросбредною вовною виробляти ягнятину, баранину, що збільшить для населення кількість продуктів харчування*

***Ключові слова:** вівці, порода, буковинський тип, селекція, плодючість, жива маса, ягнятина, баранина*

Актуальність проблеми. Вівчарство в більшості держав світу є джерелом м'ясних ресурсів. Вживання баранини в різних регіонах залежить від його виробництва, а також від національних традицій.

Відомо, що найбільшу кількість баранини виробляють у Великобританії та Франції. В Австралії та Новій Зеландії, де вівчарство є провідною галуззю тваринництва, на душу населення вживають більше 35 кг баранини на рік [1].

В Україні на сьогоднішній день виробляють і вживають незначну кількість баранини. До недавнього часу вважали, що вівця як м'ясна тварина поступається великій рогатій худобі за інтенсивністю росту, розвитком, використанням кормів.

Встановлено, що вівці здатні перетворювати непридатні для інших тварин корми з високим вмістом клітковини в продукти харчування для людей.

Доведено, що швидкість росту овець вища, ніж великої рогатої худоби, на одиницю початкової живої маси вони дають приріст в два рази більший ніж велика рогата худоба.

Багато вчених з різних держав світу вважають, що в майбутньому м'ясу баранини буде належати помітна роль в покращенні структури харчування населення.

В Україні неодноразово поставало питання щодо розвитку овець м'ясного напрямку продуктивності. За останні роки в окремих регіонах України розводять породи овець іноземної селекції: олібс, тексель, мериноландшаф, суффольк [2].

Слід відмітити, що в деяких областях розводять овець вітчизняних порід, які володіють підвищеним потенціалом продуктивності та здатні виробляти поряд з вовною, високої якості ягнятину і баранину.

В 1980-2000 рр. в Україні створена асканійська м'ясо-вовнова порода овець з кросбредною вовною з п'ятьма регіональними типами, в тому числі буковинським, який відрізняється від інших біологічними особливостями, напрямом продуктивності, регіоном розведення [3].

Завдання дослідження. Вивчення продуктивних якостей овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною для виробництва ягнятини та баранини.

Матеріал і методи дослідження. Роботу по вивченню показників комбінованої продуктивності овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною проводили в племінних господарствах ПП «Сервіс-СВС», ФГ «Дана» і ФГ «Козеріг 2010» Чернівецької області.

Було вивчено відтворювальну здатність та плодючість вівцематок, живу масу дорослих тварин, ріст і розвиток молодняку до 6-9-місячного віку, показники м'ясної продуктивності при проведенні забою в 6-9-місячному віці.

Результати дослідження. Для збільшення виробництва вівчарської продукції в кожному господарстві визначена оптимальна структура стада овець, яка передбачає високу питому вагу вівцематок в стадах (78,8%), що сприяє одержанню якомога більше ягнят (табл. 1).

В господарствах щороку залишають на вирощування 3,0% баранців і 14,4% ярок, або 18,3 гол. на 100 вівцематок. Поголів'я овець непридатне для відтворення власного стада та понадремонтний молодняк реалізують до кінця року.

Нами встановлено, що вівцематки буковинського типу володіють ви-

Таблиця 1

Поголів'я овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи овець з кросбредною вовною

Групи тварин	Всього, голів	Питома вага у стаді, %
Всього овець, голів	797	100,0
Барани-плідники	30	3,8
Баранці в річному віці	24	3,0
Вівцематки	628	78,8
Ярки в річному віці	115	14,4

сокими показниками відтворювальної здатності та плодючості (табл. 2).

Таблиця 2

Відтворювальна здатність вівцематок

Показник	ФГ «Дана»	ПП «Сервіс-СВС»	ФГ «Козеріг-2010»	Всього
Спаровано вівцематок, голів	139	316	173	628
З них об'ягнулося, голів	137	295	165	597
Заплідненість, %	98,6	93,3	95,4	95,1
Плодючість, %	153,0	125	110	127,5
Вихід ягнят в 2-місячному віці на 100 вівцематок	151,1	116,4	106	121,2
Збереженість ягнят до 2-місячного віку, %	97,6	97,3	93	96,3

Заплідненість вівцематок становить 93,3-98,6%, плодючість 127,5%. Висока біологічна плодючість вівцематок відмічена у фермерському господарстві «Дана» 151,1% (146-153%), при збереженості молодняку 97,6%.

Плодючість – це головна ознака за якою проводиться внутрішньопородна селекція, хоча відомо, що в значній мірі вона знаходиться під впливом зовнішніх факторів, віку, рівня годівлі, утримання, організаційно-господарських умов.

Вгодованість та жива маса дорослих тварин – один із основних показників прижиттєвої оцінки їх м'ясної продуктивності. Жива маса овець буковинського типу достатньо висока і переважає стандарт типу – барани-плідники – на 12,2%, баранці на – 13,6%, вівцематки - на 2,9%, ярки - на 3,0% (табл. 3).

При формуванні стада вівцематок буковинського типу для відтворення враховували вгодованість, міцність конституції, показники стандарту живої маси, високу молочну продуктивність, що в значній мірі впливає

Таблиця 3

Жива маса дорослих овець буковинського типу

Групи	Жива маса, кг $X \pm S_x$	Стандарт класу еліта	+ , - до стандарту, %
Барани-плідники	95,4±2,9	85,0	12,2
Баранці в річному віці	56,8±1,1	50,0	13,6
Вівцематки	56,6±1,2	55,0	2,9
Ярки в річному віці	45,3±0,6	44,0	3,0

на ріст та розвиток молодняка.

При розподілі за живою масою встановлено, що в стаді вівцематок знаходиться 29,1% тварин живою масою 50-54 кг, тобто, які відповідають I класу за стандартом і 70,9% (65-70 кг) і вище класу еліта (табл. 4).

Таблиця 4

Розподіл вівцематок за показниками живої маси, %

Господарство	Кількість, голів	Жива маса, кг			
		50-54	55-59	60-64	65-70 і більше
ПП «Сервіс-СВС»	310	35,8	33,9	18,3	12,0
ФГ «Дана»	130	24,6	35,4	30,0	10,0
ФГ «Козеріг-2010»	170	20,5	45,3	24,1	10,0
Всього	610	29,1	37,4	22,5	11,0

Нами визначена оптимальна жива маса вівцематок що становить 60,5 кг при настригу вовни 3,0 кг в чистому волокні.

Слід відмітити, що овець буковинського типу асканійської м'ясововнової породи використовували крім виробництва вовни та м'яса для отримання товарного молока при доїнні, тому селекція на високу живу масу не проводиться в зв'язку з тим, що ручне доїння овець з більш крупною живою масою дещо трудомістке.

Не дивлячись на це в стадах тварини з живою масою більше 65 кг знаходиться 11 %. Відмічено максимальну живу масу вівцематок на рівні 80 кг, що дає можливість спрямовувати селекцію на відбір тварин у цьому напрямку, хоча тварини з живою масою 58-62 кг більш зручні в обслуговуванні та доїнні.

Жива маса тварин це показник прижиттєвого визначення м'ясної продуктивності, тому селекцію на підвищення м'ясної продуктивності доцільно проводити на збільшення живої маси.

У баранів-плідників та вівцематок буковинського типу при високій живій масі добре виражені м'ясні якості, про що свідчать індекси

тілобудови (табл. 5).

Таблиця 5

Індекси тілобудови овець буковинського типу

Індекси	Барани-плідники n=6, X ± S_x	Вівцематки n=10, X ± S_x
Високоногості	49,5±0,5	46,6±0,3
Розтягнутості	105,7±0,5	109,4±0,6
Збитості	150,5±1,1	148,0±0,9
Грудний	95,8±1,2	83,4±1,0
Тазогрудний	127,6±0,5	120,7±0,4
Костистості	14,0±0,2	13,3±0,3
Масивності	159,2±0,6	161,3±0,3

Тварини крупні, пропорційно розвинуті, індекс розтягнутості у баранів-плідників становить 105,7, вівцематок-109,4%, грудний відповідно – 95,8 і 83,4. У них широка, рівна спина, широкі та глибокі груди, добре виповнені стегна, ноги міцні, широко поставлені, що характеризують їх, як м'ясних тварин з міцною конституцією. Індекс збитості, або компактності достатньо високий: у вівцематок 148,0%, у баранів – 150,5%, а показники масивності – 159,2-161,2, що свідчить про добре розвинутий тулуб як у м'ясних тварин.

Результати наших досліджень свідчать, що від вівцематок буковинського типу народжуються ягнята міцної конституції, достатньо крупні, що свідчить про їх добрий розвиток в ембріональний період (табл. 6).

Таблиця 6

Динаміка живої маси молодняку

Вік, місяців	Жива маса, кг			
	баранці		ярочки	
	одинаки n=82, X ± S_x	двійнята n=42, X ± S_x	одинаки n=34, X ± S_x	двійнята n=54, X ± S_x
При народженні	4,8±0,08	4,1±0,10	4,4±0,15	3,8±0,09
1 міс.	11,8±0,07	10,6±0,02	11,2±0,16	10,4±0,07
2 міс.	17,8±0,06	16,6±0,14	16,7±0,06	16,1±0,04
6 міс.	33,2±0,10	31,4±0,09	30,2±0,20	29,4±0,13
9 міс.	42,5±0,18	40,5±0,13	40,8±0,12	39,2±0,23

Ягнята одинаки крупніші, ніж двійнята. Так, баранчики-одинаки мали живу 4,8 кг, що на 0,7 кг, або на 17,1% вище, ніж двійнята (4,8 проти 4,1 кг), ярочки відповідно – на 0,6 кг, або на 15,8 % (4,4 проти 3,8 кг).

Ягнята в період підсосу добре ростуть і розвиваються. Їх жива маса в

перший місяць життя збільшується в 2,5-2,7 разів, до 2-місячного віку в 3,7-4 рази, що свідчить про їх високу скоростиглість і молочність маток.

Технологією вирощування молодняка, яка впроваджена на Буковині, відлучають ягнят від маток в 2-2,5 - місячному віці, що пов'язано з доїнням вівцематок, в перших числах травня і переводять на дешевий пасовищний корм з підгодівлею концентратами (0,2 кг на добу). Ягнята буковинського типу в період підсису до 2-місячного віку мають достатньо високі середньодобові прирости.

У баранців-одинаків середньодобові прирости від народження до 2-місячного віку становлять 217 г, у двійневих – 208 г, у ярочок – відповідно 205 і 204 г. З переходом на рослинний корм середньодобові прирости живої маси ягнят знижуються до 120-130 г.

Однак слід зазначити, що показники збільшення росту живої маси в усі періоди були високими, що свідчить про високу скоростиглість молодняка буковинського типу.

Раннє відлучення ягнят не впливає негативно на формування м'ясної продуктивності. В результаті контрольного забою нами встановлено, що баранчики буковинського типу в звичайних умовах годівлі і утримання характеризуються високою м'ясною скоростиглістю.

Так, при забої баранчиків в 6 - місячному віці одержана тушка масою – 14,3 кг, 9 місячному віці - 21,0 кг (табл. 7).

Таблиця 7

Показники забою баранчиків в 6- та 9 місячному віці

Показник	6 місяців n=5	9 місяців n=5
Передзабійна жива маса, кг	32,1±0,18	41,1±0,20
Маса охолодженої тушки, кг	13,4±0,13	20,1±0,22
Маса внутрішнього жиру, кг	0,9±0,03	0,9±0,02
Забійна маса, кг	14,3±0,06	21,0±0,21
Забійний вихід, %	44,5	51,1

Нами відмічено, що при забої баранців в 6-місячному віці забійний вихід становив 44,5%, що дещо нижче ніж в 9-місячному віці (51,1%). Деякі вчені вважають, що після відлучення ягнят в 2-міс. віці і перевід їх на годівлю рослинними кормами йде інтенсивний ріст органів травлення, що понижує забійний вихід в більш ранньому віці [4].

Відомо, що харчова цінність і смакові якості м'яса в значній мірі залежать від сортового і морфологічного складу тушок. У тушках баранців 6- місячного віку питома вага відрубів першого сорту складає – 73,4%, в 9 - місячному – 74,6%, м'якитної частини відповідно 75,4% і 78,1%.

Коефіцієнт м'ясності у 9- місячному віці на 0,4 г/кг, або на 12,5%

вищий в порівнянні з 6-місячними.

На одиницю кісної тканини у тварин в 6-місячному віці приходиться 3,1 кг, в 9-місячному -3,6 кг. Хімічний склад м'якитної частини тушок свідчить про високу м'ясну скоростиглість ягнят буковинського типу.

Співвідношення протеїну і жиру у м'якитній частині туші оптимальне – 1:1,0 – 1-1,2. Крім вищенаведеного, слід відмітити, що вівці буковинського типу крім вовни, м'яса, виробляють товарне молоко (80-100 кг від вівцематки), що значно підвищує рентабельність галузі.

Висновки

Результатами наукових досліджень і практичною роботою передових господарств Чернівецької області встановлено, що вівці буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною міцної конституції, достатньо крупні, з високими показниками живої маси, характеризуються високою запліднювальною, відтворювальною здатністю та плодючістю, добре ростуть та розвиваються, скоростиглі, для них характерні високі показники м'ясної продуктивності, що свідчить про доцільність використання їх для виробництва дієтичної ягнятини в 6-9 місячному віці.

Література

1. Васильев А.В. Мясо-шерстное овцеводство в зарубежных странах // Животноводство. - 1958.-№7. – С.72-77.
2. Вениаминов А.А. Породы овец мира. М.: Колос, 1984.- 207 с.
3. Польська П.І. Селекція і продуктивність асканійських м'ясо-вовнових овець / П.І. Польська, Г.П. Калашук, Л.П. Шаламай // Вівчарство: Міжв.темат.наук. зб., К.: Аграрна наука, 1993.-№27 .- С.18-24.
4. Лесик О.Б. М'ясна продуктивність овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи // Науковий вісник. – Львів.- 2003.- Том 5 (№3). Час.3. –С. 49-53.

БУКОВИНСКИЙ ТИП АСКАНИЙСКИЙ МЯСО-ШЕРСТНЫХ ОВЕЦ С КРОСБРЕДНОЙ ШЕРСТЬЮ - ВАЖНЫЙ РЕЗЕРВ УВЕЛИЧЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВА МЯСА

Черномыз Т.А. , к. с.-х. н, старший научный сотрудник, biarv@mail.ru

Лесик О.Б. , к. с.-х. н, старший научный сотрудник, biarv@mail.ru

Похивка М.В., старший научный сотрудник, biarv@mail.ru

Коленчук М.Н., младший научный сотрудник, biarv@mail.ru

Маковийчук С.Д., научный сотрудник, biarv@mail.ru

Буковинская государственная сельскохозяйственная опытная
станция НААН, г. Черновцы

Аннотация. Приведенные результаты разведения овец буковинского типа асканійської м'ясо - шерстної породи с кросбредной шерстью. Доказа-

но, что овцы этого типа отвечают требованиям интенсивной технологии, способные, наряду с кроссбредной шерстью производить ягнятину, баранину, что увеличит для населения количество продуктов питания.

Ключевые слова: овцы, порода, буковинский тип, селекция, плодовитость, живая масса, ягнятина, баранина.

BUKOVYNIAN TYPE OF ASKANIA MEAT AND WOOL SHEEP
WITH CROSSBRED WOOL - AN IMPORTANT RESERVE TO
INCREASE MEAT PRODUCTION

Chernomyz T.A., cand. agr. scie., senior researcher, biapv@mail.ru

Lesyk O.B., cand. agr. scie., senior researcher, biapv@mail.ru

Pokhyvka M.V., senior researcher, biapv@mail.ru

Kolenchyk M.N., junior researcher, biapv@mail.ru

Makovyychuk S.D., researcher, biapv@mail.ru

Bukovyna State Agricultural Experimental Station, NAAS, Chernivtsi

Abstract. The results of breeding of Bukovina type sheep of Ascania meat and wool breeds with crossbred wool have been given in the article. It has been proved that the sheep of the above type meet the requirements of the intensive technology, they can produce lamb and mutton, alongside with crossbred wool, that will increase the quantity of food for population.

Key words: sheep, breed, Bukovina type, selection, fertility, live weight, lamb, mutton.
